

<https://amu.org.ua/news/andrij-shystyrov-rozpoviv-studentam-mizhnarodnykam-pro-islam-v-nezalezhnij-ukrainy>

15. 20 січня – дата, яка пов'язана з трагічними подіями 1990-го року в Азербайджані. ДУМУ: офіційний сайт.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-66>

Стоєцький О. С.

*аспірант кафедри мов Близького та Середнього Сходу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ФУТБОЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТИ «АЛЬ-КАБАС»

Спорт відіграє ключову роль в сучасних глобалізаційних процесах. Насамперед це глобальний соціокультурний феномен. Безперечно, найпопулярнішим видом спорту в світі є футбол. Він сприяє подоланню бар'єрів, поширенню цінностей, об'єднанню людей з різних куточків світу, має величезний вплив на мову, медіа та суспільство загалом.

Арабський світ також не оминув увагою футбол **كُرَّةُ الْقَدَمِ**, який в арабській мові дослівно перекладається як «ступня м'яч» і давно став національною пристрастю та спортом №1, як на Близькому Сході, так й у Північній Африці.

З розвитком футболу та його шаленої популярності виникла потреба в інформуванні вболівальницької аудиторії щодо подій футбольного світу. На тлі швидкого розвитку цифрових медіасервісів, OTT-платформ та стримінгів досі зберігають свою актуальність традиційні медіа: телебачення, радіо, друковані газети.

Метою цієї розвідки є виявлення та аналіз футбольної термінології на шпальтах кувейтської газети «Аль-Кабас» **القبس**.

«Аль-Кабас» – одна з найстаріших та найпопулярніших газет Держави Кувейт. Була заснована в період становлення та розвитку сучасної кувейтської преси. Її засновниками були представники впливових кувейтських купецьких родин. Перший випуск газети вийшов 22 лютого 1972 року. «Аль-Кабас» з моменту заснування відома своєю відносно ліберальною та незалежною позицією порівняно з деякими іншими регіональними виданнями. Газета часто виступала

з критикою уряду, порушуючи гострі суспільно-політичні питання, що робило її впливовою. Найбільшим іспитом був період Іракської Окупації Кувейту (1990–1991), під час якої припинився друк газети у Кувейті, а редакція переїхала до Лондона. Щодо сучасності, у період свого розквіту (2000–2010 рр.) її наклад становив приблизно 50 000–70 000 примірників на день. Варто зазначити, що газета є щоденною та досі виходить у друкованих примірниках. «Аль-Кабас» однією з перших у Кувейті розпочала активний розвиток онлайн-платформи, запустивши свій вебсайт, а згодом і додатки, які використовують сучасні технології та штучний інтелект [1]. Окрім популярних рубрик газети «Хроніки» *مَحَلِّيَّات*, «Економіка» *اِقْتِصَاد*, «Аль-Кабас міжнародний» *القَبَسُ الدُّوَلِي* чільне місце посідає спортивна рубрика *رياضة* [2].

Основне наповнення спортивної рубрики газети – новини про футбол, зокрема новини з внутрішнього чемпіонату, єврокубкових та азійських турнірів. Найбільший інтерес становлять новини щодо Національної збірної Кувейту з футболу, яка наразі виступає у «Кубку арабських націй з Футболу 2025» (*كأس العرب 2025*). Аналізуючи матеріали у розділі щодо футболу можна помітити, що активно вживається термінологія, яка позначає стадії самого турніру, наприклад: *التأهل* «кваліфікація до турніру», *مباراة الملحق المؤهلة* «стиковий матч», *مرحلة المجموعات* «груповий етап», *مرحلة خروج المغلوب* «стадія плей-офф», *ربع النهائي* «чвертьфінал», *نصف النهائي* «півфінал», *المباراة النهائية* «фінальний матч». Часто вживається загальнофутбольна лексика, така як: *منتخبات المشاركة* «команди-учасниці», *ملعب* «стадіон, арена», *مباراة* «матч», *المنتخب الوطني* «національна збірна», *حامل اللقب* «чинний чемпіон», *ركلة ركنية* «група», *نقط* «залікові очки», *خسارة* «програш», *منطقة الجزاء* «кутовий удар», *منطقة الست ياردات* «воротарський майданчик», *منطقة الجزاء* «штрафний майданчик», *تمريرة* «пас/передача» тощо. Систематично використовується так звана «вболівальницька лексика», наприклад: *تشجيع الأزرق* «підбадьорити синіх» (в значенні підтримати збірну Кувейту), *جماهير الأزرق* «вболівальники синіх» (вболівальники збірної Кувейту), *مدرجات الملعب* «трибуни стадіону». Найвживанішими дієсловами та словосполученнями з дієсловами щодо футболу є: *تحقق فوز* «здобувати перемогу», *جاء هدف* «забитий гол», *فُزْتُ بفوز* «втратити перемогу», *رسل كرة صاروخية* «пробити ракетним ударом», *قلص الفارق* «скоротити відставання», *خطف تعادلاً* «вирвати нічию», *هدف* «забивати», *فاز* «перемогати» [3].

Особливу увагу слід приділити згадкам прізвищ національних збірних [2]. Зазвичай це синонімічне слово або словосполучення, яке певним чином символізує національну збірну, що може бути пов'язано з традиційними кольорами футбольної форми, тваринами на гербах або

іншими вагомими національними символами. Нижче наведемо таблицю з прізвиськами національних збірних, які вживаються у газеті.

Таблиця 1

Прізвиська національних збірних з футболу

Національна збірна	Прізвисько	Пояснення
Палестина	الفدائي «Аль-Фідаї»	Слово «аль-фідаї» походить від فِدَى що перекладається як «жертва/викуп». Тобто гравці жертвують всім задля перемоги.
Саудівська Аравія	الصقور الأخضر «Зелені соколи» الأخضر «Зелені»	Зелений – один з комплектів форм збірної, сокіл – є частиною герба збірної та одним з символів Королівства.
Марокко	أسود الأطلس «Атласські леви»	Атласький (берберський) лев є символом сили, величі та безстрашності.
Кувейт	الأزرق «Сині»	Синій – традиційний колір національної збірної Кувейту.
Єгипет	الفراعنة «Фараони»	Фараони – відображення історико-культурної спадщини Давнього Єгипту.
Алжир	محاربو الصحراء «Воїни пустелі»	Героїчна назва, що описує характер гравців та пустелю, як рідну землю.
Йорданія	النشامي «Благородні сміливці»	На діалекті символізує ідеал йорданського чоловіка, а для збірної є втіленням найкращих спортивних якостей.

При аналізі доволі часто зустрічалась лексика, пов'язана з порушенням правил гри у футбол, наприклад: ركلة جزاء «пенальті», بطاقة حمراء «червона картка», بطاقة صفراء «жовта картка», طرد «вилучати з поля».

Аналізуючи спортивну термінологію в новинах газети під час «Кубку арабських націй» можна зробити висновок щодо мінімізації вживання інтернаціоналізмів, однак чітко простежуються активні процеси калькування, зокрема шляхом утворення словотворних кальок [4]. Тобто утворюється нове арабське слово або термін шляхом прямого перекладу складових частин іноземного слова. Задля збереження «чистоти» мови та кращої зрозумілості терміну для носіїв процес калькування в арабській мові зазвичай не супроводжується використанням прямого фонетичного запозичення, а здебільшого базується на побудові терміну чи слова на основі трьохлітерного кореня.

Отже, тема футболу посідає чільне місце на сторінках газети «Аль-Кабас». Газета активно висвітлює проведення «Кубку арабських націй 2025». Проаналізувавши матеріали щодо цієї події можна структурувати та класифікувати різну футбольну термінологію. З-поміж неї виділяється загальнофутбольна, регламентуюча змагання термінологія, вболівальницька лексика. Окреме місце посідають дієслова та словосполучення з футбольної тематики. Широко вживаються прізвиська національних збірних з футболу, які символізують глибокий зв'язок з національною ідентичністю команд. Можна дійти висновку, що в газеті мінімізоване вживання інтернаціоналізмів, натомість активно використовується словотворче калькування, як засіб для збереження мови та кращого сприйняття футбольної термінології для носіїв. Загалом дослідження футбольної термінології у арабськомовному медіапросторі потребує подальшого вивчення.

Література:

1. *عن القبس*. URL: <https://www.alqabas.com/about-us/> (дата звернення: 10.12.2025).
2. *رياضة*. URL: <https://www.alqabas.com/categories/7-%D8%B1%D9%8A%D8%A7%D8%B6%D8%A9/> (дата звернення: 10.12.2025).
3. *القبس*. «الأزرق» قدم أداء مميزاً أمام مصر في «كأس العرب». *غازي شريف*. URL: https://d.alqabas.com/archive/1764706359606_uZOpz.pdf (дата звернення: 11.12.2025).
4. *القبس*. «المغرب أول المتأهلين لنصف النهائي». *غازي شريف*. URL: https://d.alqabas.com/archive/1765483135131_BOBcQ.pdf (дата звернення: 12.12.2025).